

GŁOS PODGÓRZA

BIULETYN INFORMACYJNY
DZIELNICY XIII

/ STARE PODGÓRZE / ZABŁOCIE / KABEL / PŁASZÓW /
/ RYBITWY / PRZEWÓZ /

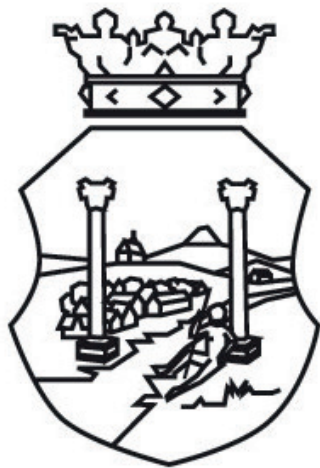
101 WYD. 2 / 2023

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY
ISSN 1428-9199

BAŚNIOWY OGRÓD Z MAŁYM OCZKIEM

MIEJSKA STRAŻ POŻARNA W PODGÓRZU 1882-1915

UDANE WAKACJE TYLKO Z CENTRUM KULTURY PODGÓRZA!

DZIELNICA XIII PODGÓRZE

UCHWAŁY RADY DZIELNICY

Od ostatniego numeru „Głosu Podgórza” odbyły się trzy kolejne sesje na których Rada Dzielnic przyjęła trzydzieści cztery uchwały, w tym między innymi:

Pozytywną opinię Rady uzyskał projekt uchwały Rady Miasta Krakowa w sprawie wprowadzenia na terenie Gminy Miejskiej Kraków ograniczeń w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży. W naszej dzielnicy ograniczenie będzie obowiązywać w godzinach 00.00 do 5.30.

W odpowiedzi na niepokojące sygnały odnośnie organizacji ruchu na koronach modernizowanych wałach wiślanych Rada **zawnioskowała do Zarządu Transportu Publicznego w Krakowie** oraz Zarządu Zieleni Miejskiej w Krakowie o wprowadzenie **oznakowania w realizowanym ciągu komunikacyjnym na koronach modernizowanych wałach wiślanych na odcinku od stopnia Dąbie do Mostu Wandy znakami C-16/13, ciąg pieszo-rowerowy (ruch pieszy i ruch rowerowy odbywa się na całej powierzchni – kreska pozioma).** Liczymy, że taka organizacja ruchu pozwoli na bezpieczne użytkowanie wałów przez wszystkich uczestników ruchu drogowego.

Rada **przyjęła sprawozdanie Zarządu z bieżącej działalności Zarządu oraz poziomu rozdysponowania środków przeznaczonych na realizację zadań za rok 2022.**

Rada po licznych spotkaniach z mieszkańcami, **zwróciła się z wnioskiem do Prezydenta Miasta Krakowa, Rady Miasta Krakowa i Wydziału Planowania Przestrzennego Urzędu Miasta Krakowa o uwzględnienie następujących postulatów do sporządzanego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Rydłówka”:**

- zmiana dotycząca terenu KDD.4 – drogi bez nazwy pomiędzy ul. Kobierzyńską/ul. Rydlówka a ul. Rzemieślniczą (po stronie wschodniej terenu MW.3). Rada Dzielnic XIII wnioskuje o zmianę z kategorii terenów dróg publicznych klasy dojazdowej na teren dróg wewnętrznych o podstawowym przeznaczeniu pod drogi wewnętrzne.
- likwidacja drogi KDD.5 – drogi bez nazwy pomiędzy ul. Jana Brożka a ul. Rzemieślniczą (po stronie wschodniej terenu KU.3).

W związku z licznymi sygnałami mieszkańców Rada podjęła uchwałę w sprawie unormowania zasad wjazdu i wejścia na teren Kopca Krakusa Radni wnioskowali do Zarządu Zieleni Miejskiej w Krakowie o niezwłoczne podjęcie działań zmierzających do:

1. Wyeliminowania możliwości wjazdu na teren wokół Kopca Krakusa pojazdów typu ATV, motocykli i innych pojazdów mechanicznych.
2. Wprowadzenia zakazu wjazdu rowerami na szczyt Kopca Krakusa.
3. Wyeliminowania wchodzenia i schodzenia na Kopiec Krakusa poza wyznaczoną ścieżką.

Jak tłumaczyła Rada, wzrastający z roku na rok ruch turystyczno-wypoczynkowy na tym terenie powoduje jego szybką degradację. Wymaga to podjęcia natychmiastowych działań zmierzających do uregulowania statusu tego terenu w taki sposób, aby odpowiednie służby (Straż Miejska Miasta Krakowa i Policja) miały możliwość podejmowania skutecznych interwencji względem osób łamiących ustanowione zasady korzystania z tego terenu.

Szczegółowe informacje na stronie internetowej pod adresem: www.bip.krakow.pl/?dok_id=160032

■ oprac. Jarosław Komorniczak
Członek Rady i Zarządu Dzielnic XIII Podgórze

GŁOS PODGÓRZA

Biuletyn Informacyjny Rady Dzielnic XIII Podgórze
Wydawca: Rada i Zarząd Dzielnic XIII Podgórze
Redaktor odpowiedzialny za wydanie: Jarosław Komorniczak
Redaktor prowadzący: Szymon Turcza-Jurczyński
Redaktor Naczelny: Szymon Toboła
Projekt graficzny i skład: Szymon Turcza-Jurczyński
Druk: Wydawnictwo-Drukarnia EKODRUK s.c.
Nakład: 2000 egz.

Rada Dzielnic XIII Podgórze
Rynek Podgórski 1, pokój 12
tel. 12 656 62 25, tel./fax 12 423 55 29
e-mail: rada@dzielnica13.krakow.pl
www.dzielnica13.krakow.pl
facebook.com/DzielnicaXIIIPodgorze

Zapraszamy Mieszkańców do kontaktu w sprawie artykułów i nadsyłania tekstów! Zdjęcia prosimy przysyłać w osobnych plikach.

PODGÓRSKIE LETNIE KONCERTY 2023 PROGRAM

**Najpiękniejsze utwory muzyki klasycznej i sakralnej – m.in. w aranżacjach na chór, głosy solowe, lutnię renesansową, teorbę i skrzypce – oraz arcydzieła muzyki organowej. A wszystko to w wyjątkowych wnętrzach za-
bytkowego sanktuarium pw. św. Józefa (przy Rynku Podgórskim). Serdecznie zapraszamy na tegoroczną edycję Podgórskich Letnich Koncertów, które będą organizowane od 9 lipca, w każdą wakacyjną niedzielę o godz. 16.00. Wstęp wolny.**

9.07/NIEDZIELA, GODZ. 16.00

„Błogosław duszo moja Pana”
Wykonawcy: Chór Osanna Parafii Greckokatolickiej w Krakowie
Oleksandra Mychajlenko – dyrygent
W programie: Paweł Bębenek, Dmytro Bortnianskyj, Jan Knovl, Kyryło Stecenko oraz ukraińska muzyka cerkiewna nieznanych kompozytorów

16.07/NIEDZIELA, GODZ. 16.00

Koncert muzyki dawnej
Wykonawcy: Ilona Szczepańska – śpiew
Adam Nowakowski – lutnia renesansowa, teorbę
W programie: Giulio Caccini, John Dowland, Giovanni Felice Sances, Girolamo Frescobaldi, Mikołaj Gomółka, Claudio Monteverdi, Henry Purcell, Barbara Strozzi, Robert de Visé

23.07/NIEDZIELA, GODZ. 16.00

Recital organowy Witolda Zalewskiego
W programie: Johann Sebastian Bach, Léon Boëllmann, César Frank, Johann Pachelbel, Jan Podbielski

30.07/NIEDZIELA, GODZ. 16.00

„Jan Sebastian Bach i jego epoka”
Wykonawcy: Barbara Ostafin – mezzosopran
Zygmunt Kokoszka – organy

6.08/NIEDZIELA, GODZ. 16.00

Koncert „Arcydzieła muzyki skrzypcowej”
Wykonawcy: Anna Wójtowicz – skrzypce
Paweł Wójtowicz – skrzypce, prowadzenie

13.08/NIEDZIELA, GODZ. 16.00

Koncert „Królowej anielskiej śpiewamy”
Wykonawcy: Ewa Warta-Śmietana – sopran
Miranda Gołębiowska-Exner – mezzosopran
Małgorzata Westrych – instrument klawiszowy
Wojciech Habela – recytacja
Jacek Śmietana – prowadzenie

20.08/NIEDZIELA, GODZ. 16.00

Recital organowy Krzysztofa Hotlosia
W programie: Johann Sebastian Bach, Alexandre-Pierre-François Boëly, Derek Bourgeois, Théodore Dubois, Charles-Marie Widor

27.08/NIEDZIELA, GODZ. 16.00

Koncert „Beata es, Virgo Maria”
Wykonawcy: Bernarda Grembowiec – sopran
Elżbieta Król- Dryja – alt
Marek Pawełek – organy

W TYM NUMERZE

PARK BEDNARSKIEGO OTWARTY PO REWITALIZACJI! S.4

Projekt odnowy i udoskonalenia Parku Bednarskiego był szeroko komentowany. Na każdym etapie jego realizacji uczestniczyli zarówno mieszkańcy jak i Rada Dzielnicy XIII. Na wiosnę Park został otwarty i udostępniony dla wszystkich na kolejne lata!

STAW IDEALNY NA LATO! S.5

Staw Płaszowski to jeden z największych zbiorników wodnych w Krakowie i obok Bagrów najważniejszy obszar tego typu w Dzielnicy XIII. W tym roku wakacyjny spacer po tym terenie to szczególnie atrakcyjna propozycja dla mieszkańców!

BAŚNIOWY OGRÓD Z MAŁYM OCZKIEM. S.7

Trwają prace przy rewitalizacji terenu zielonego w rejonie ulic Pańskiej i Siemomysła. Tworzy się kolejne miejsce gdzie będzie można usiąść i odpocząć wśród zieleni. Zapraszamy na relację autorstwa Radnej Iwony Praczyńskiej.

OBCHODY STRAŻY POŻARNEJ W NASZYM MIEŚCIE S.8

W tym roku mija 150 lat od momentu kiedy to krakowska Rada miejska podjęła uchwałę o utworzeniu Miejskiej Straży Pożarnej w Krakowie. Z tej okazji specjalne obchody urządziła Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie. Mało kto pamięta jednak, że również Podgórze miało swoją zawodową straż pożarną.

WAKACJE Z CENTRUM KULTURY PODGÓRZA - DZIEJE SIĘ! S.9

Zabawa w dziecięcym parku rozrywki i parku trampolin? Warsztaty kulinarne, przyrodnicze, stolarskie i teatralne, a może zajęcia plastyczne i muzyczne? Joanna Pieczonka prezentuje pełną ofertę dla najmłodszych, którą w tym roku dla mieszkańców przygotowało Centrum Kultury Podgórze

SPRZĄTANIE ŚWIATA S.12

Dzień Święty święcić trzeba. Nie inaczej jest w przypadku Dnia Ziemi. Zapraszamy na relację z akcji sprzątania świata zorganizowanej przez Szkołę Podstawową nr 137.

KŁADKAMI PRZES WISŁĘ! S.12

Od czerwca rowerzyści mogą korzystać z przeprawy przez Wisłę między Zabłociem, a Grzegórkami i Kazimierzem. W planach jest też kolejna kładka, łącząca tym razem Ludwinów oraz Kazimierz. Dzieje się!

O PRAWDZIWYM ZAŁOŻYCIELU PODGÓRZA S.13

W przyszłym roku będziemy obchodzić 240 rocznicę podniesienia Podgórze do rangi Wolnego Miasta Królewskiego, co nastąpiło 26 lutego 1784 r. Miasto istniało już wtedy trzy lata, ale dopiero patent z 1784 r. otworzył przed nim pełnię możliwości. Radny Maciej Miezan opowiada kolejną wyjątkową historię.

PARK BEDNARSKIEGO JUŻ PO REWITALIZACJI!

Projekt odnowy i udoskonalenia Parku Bednarskiego był szeroko komentowany. Na każdym etapie jego realizacji uczestniczyli zarówno mieszkańcy jak i Rada Dzielnicy XIII. Na wiosnę Park został otwarty i udostępniony dla wszystkich na kolejne lata!

JAK OTWIERAĆ... TO W STYLU RETRO!

Uroczyste otwarcie odbyło się 27 kwietnia. Można spokojnie stwierdzić, że frekwencja dopisała, bo główne alejki wypełniły się po brzegi mieszkańcami, chcącymi zobaczyć ukochany teren po niemal dwóch latach rewitalizacji. Otwarcie przyjęło formę pikniku i uroczystej gali w stylu z epoki. W jego organizację zaangażowano między innymi młodzież IV Liceum Ogólnokształcącego, którego budynek bezpośrednio sąsiaduje z otwieranym terenem. Młodzież przechadzała się między mieszkańcami w strojach z epoki - czasów, kiedy miejsce miało oficjalne otwarcie "pierwszej wersji" terenu - takie pierwsze oficjalne otwarcie miało miejsce 19 lipca 1896 (dziesięć lat później park nazwano imieniem twórcy). W trakcie uroczystości można było posłuchać muzyki na żywo w altanie, wziąć udział w grach z epoki czy też popatrzeć z bliska aktorów odgrywających scenki historyczne. Furorę robił także katarzyniarz, który umilał czas zgromadzonym grając na swoim instrumencie. Z okazji otwarcia odnowionego parku władze miasta posadziły też drzewo - tulipanowca. Zrobili to wspólnie przedstawiciele Rady Dzielnicy Trzynastej Podgórze, Prezydent Miasta Jacek Majchrowski oraz rodzina twórcy Parku - Wojciecha Bednarskiego. Ponadto na mieszkańców czekały pyszne przekąski, przygotowane przez uczniów szkoły gastronomicznej z Trzynastki. Wszyscy chętni otrzymali w prezencie nasiona traw i mieli możliwość obejrzenia wystawy plenerową o parku. W ramach pleneru malarskiego, każdy z uczestników wydarzenia miał też możliwość stworzenia własnego dzieła sztuki.

Dzień później, w piątek, 28 kwietnia spod bramy od strony ul. Parkowej ruszył spacer po Podgórzu szlakiem Wojciecha Bednarskiego. Dla najmłodszych przygotowano natomiast spektakl plenerowy „Dobranocka” w nowozagospodarowanej altanie widowiskowej.

MIESZKAŃCY ZADOWOLENI

Najważniejsze dla mieszkańców jest to, żeby zrewitalizowany Park był bezpiecznym, przyjaznym i wyjątkowym miejscem. Żeby dalej stanowił przyrodniczą perłę w sercu Dzielnicy XIII. Na podstawie zebranych na miejscu opinii i analizie zmian można stwierdzić, że projekt się udał! Zmian jest co niemiara - część z nich widoczna jest na pierwszy rzut oka jak na przykład nowa altana, którą zlokalizowano w domniemanym miejscu dawnej platformy widokowej z najstarszej fazy parku, nad schodami prowadzącymi z Placu Niepodległości. Obiekt jest teraz wyposażony w nowe, dyskretne oświetlenie, co czyni ją atrakcyjną także po zmroku. Nawiązuje do formy altany, która stała kiedyś w „Szkole Twardowskiego”. Jej wymiary nawiązują do zachowanego szkicu polowego, a wygląd do fotografii z 1903 r. Konstrukcja altany wykonana jest z drewna, balustradę stanowią ozdobnie wycinane drewniane deski.

W parku pojawiła się siłownia zewnętrzna. Zaprojektowano ją z myślą o wzmacnianiu każdej części ciała mieszkańców, takie jak: drabinka, stepper twist, ławka prosta/prostownik pleców, narciarz, prasa nożna, prasa ręczna/wyciąg górny, biegacz oraz wioślarz. Glorietta w Parku odzyskała dawny blask. Jest to autentyczny obiekt, jedyny z obiektów kubaturowych w parku, który zachował swój pierwotny wygląd i zaświadcza o epoce, w której powstał. Budynek będzie miał funkcję zaplecza dla polany „Plac Sokoli”, na pojawiły się z kolei specjalne miejsca do leżakowania.

WALORY PRZYRODNICZE ZACHOWANE

W parku zostało posadzonych ponad 50 sztuk drzew, m.in. klony pospolite, kasztanowce, buki pospolite oraz lipy. Nie zabrakło również zieleni niższej, pojawi się 7 tys. krzewów, 90 tys. bylin oraz 28 tys. roślin cebulowych. Oko odwiedzających ucieszą m.in. długo kwitnące barwniki, paprocie, urośliwe parzydła leśne, bodziszki o dostojnych kwiatach, pachnące konwalie, różnokolorowe krokusy, lilaki oraz niezwykle odporna na warunki pogodowe wyjątkowa śnieguliczka. Dla najmniejszych mieszkańców parku pojawiły się specjalnie przygotowane: domki dla jeży oraz budki dla ptaków, nietoperzy i wiewiórek.

Plac zabaw zlokalizowano pomiędzy wgłębniakiem i polaną. Jest podzielony na dwie części: dla dzieci starszych i młodszych. Elementem łączącym place zabaw jest drewniana ścieżka dydaktyczna. Wzdłuż ścieżki zaprojektowane zostały elementy związane z legendą o Panu Twardowskim. Po prawej stronie ukryta w drzewach jest huśtawka typu bocianie gniazdo, a po lewej stronie przestrzeń placu dla starszych dzieci z zestawem wież,

zjeżdżalni i mostów. Dalsza część placu zabaw po drugiej stronie ścieżki to zlokalizowane pod drzewami urządzenia przeznaczone dla najmłodszych – piaskownica w kształcie księżycy i kogut Pana Twardowskiego. Odpoczynek zarówno dla małych i dużych zapewnią ławki parkowe oraz ławki wokół drzew. Zaprojektowane urządzenia wykonane są głównie z materiałów naturalnych, wkomponowanych w otoczenie parku.

W domku ogrodnika zlokalizowana została toaleta publiczna oraz pomieszczenie dla matki z dzieckiem. Budynek jest licowany cegłą o dwóch kolorach, dach dwuspadowy kryty dachówką, okapniki boczne podbite deskami, wiatrownice drewniane, rynny metalowe malowane, stolarka drewniana. Narożniki budynku zostały podkreślone poprzez projektowane podpory na pnące rośliny – róże.

■ Szymon Turcza

■ fot. Szymon Turcza, Kraków.pl, Jan Graczyński, A. Głuc

STAW IDEALNY NA LATO!

Staw Płaszowski to jeden z największych zbiorników wodnych w Krakowie i obok Bagrów najważniejszy obszar tego typu w Dzielnicy XIII. W tym roku wakacyjny spacer po tym terenie to szczególnie atrakcyjna propozycja dla mieszkańców!

INFRASTRUKTURA DLA KAŻDEGO

W roku 2023 Staw Płaszowski oferuje odwiedzającym go mieszkańcom wszystko, co potrzebne do miłego spędzenia czasu.

W ramach prac prowadzonych przez Zarząd Zieleni Miejskich w Krakowie teren został uporządkowany przy jednoczesnym podkreśleniu walorów krajobrazowych, tak, aby umożliwić jak największy komfort jego użytkowania.

Wykonane zostały alejki piesze, posadzono drzewa i krzewy, a także powstały tarasy widokowe – rekreacyjne, kierujące uwagę widza na krajobrazowe walory terenu. Istotną kwestią jest również większe bezpieczeństwo odwiedzających, dzięki zastosowaniu odpowiedniego oświetlenia.

Projekt zakładał stworzenie klarownej kompozycji parku, odpowiadającej na potrzeby mieszkańców oraz wszystkich poszukujących dogodnego miejsca do wypoczynku.

Ścieżki spacerowe dostosowane zostały do potrzeb każdej grupy wiekowej - przez teren można przejechać rowerem jak i przejść spokojnym tempem zachwycając się naturą. Nie ma betonowego chodnika, zamiast tego ścieżki korespondują z naturalnym otoczeniem. W oczy rzuca się infrastruktura taka jak ławeczki, miejsca piknikowe i wolnostojące głazy mogące pełnić rolę stolika, siedziska czy też miejsca zabaw. Osobno, na najmłodszych czekają dwa wytyczone place przeznaczone do zabawy. Jak podkreśla w rozmowie z redakcją Aleksandra Mikolaszek z Zarządu Zieleni Miejskiej w Krakowie, oba te obiekty zostały wykonane w głównej mierze z drewna. Na dzieciaki czekają między innymi: wiklinowy szałas, pogórki i drewniane tory przeszkód.

STREFA EDUKACYJNA - POZNAJ PIĘKNO OKOLICY

Spacer przez teren Zalewu to także okazja do nauki i poznania bliżej elementów, które składają się na urok tego miejsca. Specjalne tablice informacyjne informują o gatunkach flory i fauny i zwracają uwagę na wyjątkowe gatunki, które wybrały Dzielnicę XIII jako miejsce swojego zamieszkania. Informacje podane są w prosty sposób i towarzyszą im zdjęcia, tak, aby każdy mógł od razu poszukać opisanych okazów w okolicy. Część z nich, jak na przykład znana prawdopodobnie każdemu odwiedzającemu regularnie Staw Płaszowski rodzina łąbodzi, będzie bardzo łatwa do znalezienia!

NATURA NA PIERWSZYM MIEJSCU

Nawet bez wielkich inwestycji, wsparcia instytucji takich jak Zarząd Zieleni Miejskiej czy projektów Budżetu Obywatelskiego, Staw Płaszowski byłby miejscem wyjątkowym. Ponad 30 wyjątkowych gatunków ptaków jak na przykład regularnie odwiedzające te tereny łąbodzi czy ryby takie jak liny czy okonie wybrały sobie ten akwen jako swoje schronienie. Kaczki krzyżówki, głowienki czy łyski to także stali bywalcy tego terenu. To właśnie ten fakt, wyjątkowości tego terenu pod względem przyrodniczym, sprawia, że przez ostatnie lata Staw Płaszowski był beneficjentem projektów obywatelskich jak i działań Zarządu Zieleni Miejskiej.

■ Szymon Turcza

■ fot. Szymon Turcza

BAŚNIOWY OGRÓD Z MAŁYM OCZKIEM

Trwają prace przy rewitalizacji terenu zielonego w rejonie ulic Pańskiej i Siemomysła. Tworzy się kolejne miejsce gdzie będzie można usiąść i odpocząć wśród zieleni. Nowo powstający park zastąpi niezbyt estetyczny, mocno zaniedbany i trudno dostępny dla mieszkańców teren. Baśniowy Ogród – to słowo znakomicie odmalowuje przyszłe miejsce. W cieniu drzew, w otoczeniu pachnących krzewów, obserwując skrzydlatych przyjaciół można będzie oderwać się od codziennych spraw. Przestrzeń parku zostanie podzielona na kilka stref.

Będzie strefa spotkań z ławkami zatopionymi w ozdobnej rabacie, spokojne miejsce wypoczynku, gdzie można zaszyć się z książką, zrelaksować się.

Dalej będzie strefa zieleni z różnogatunkowymi nasadzeniami krzewów i bylin ozdobnych. Rośliny będą tak dobierane, aby zachwycaly i cieszyły oko swoimi kolorami przez cały rok (np. jaśminowiec wonny, kalina wonna, tawułka, śnieguliczka, lilowiec).

Kolejna to strefa zabaw i wypoczynku. Baśniowy ogród powstaje na osiedlu Kabel a zatem tu do zabawy wykorzystane zostaną drewniane szpule po kablach. Indywidualnie zaprojektowane urządzenia do zabawy np.: zwierzęta, samochody, zachęcą najmłodszych do spędzania czasu na świeżym powietrzu. Meble wykonane ze szpuli: stół, fotele, krzesła będą prawdziwą atrakcją. Natomiast zabawa na drewnianym torze przeszkód pomoże najmłodszemu w nauce utrzymywania równowagi.

Będzie też strefa nadwodna z kładką drewnianą i głazami do siedzenia nad brzegiem zbiornika. Wykończenie brzegów oczka będzie spójne z projektem całego ogrodu.

W kolejnej części parku przewidziana jest ścieżka zdrowia dla

dzieci starszych z urządzeniami sprawnościowymi. Pojawia się między innymi piętka, trampoliny oraz drewniane konstrukcje do ćwiczenia równowagi. Drewniany plac zabaw będzie idealnie wkomponowany w zielony krajobraz.

Pomiędzy strefami będzie wkomponowana ścieżka pieszka wiążąca się pomiędzy nowo nasadzonymi krzewami a istniejącym drzewostanem. W koronach istniejących drzew żyje mnóstwo ptaków dlatego z myślą o nich, zamontowane zostaną budki lęgowe, karmniki i poidelka. Nie zabraknie też hoteli dla owadów oraz domków dla jeży.

Na nowym ogrodzie pojawią się elementy małej architektury – stojaki na rowery, kosze na śmieci. Będą również tablice informacyjne z opisem roślin rosnących w parku.

Prace związane z realizacją tego zadania rozpoczęły się na przełomie marca i kwietnia. W pierwszej kolejności uporządkowana została zieleń a wykonawca rozpoczął wytyczanie nowej ścieżki łączącej ul. Pańską z ul. Siemomysła. Po krótkiej przerwie spowodowanej dodatkowymi uzgodnieniami branżowymi prace ponownie ruszyły. Trwa montaż drewnianych urządzeń zabawowych, kolejnym krokiem będzie kładka w rejonie oczka wodnego oraz montaż elementów małej architektury. Termin zakończenia prac przewidziano na przełomie września i października.

Baśniowy Ogród to zwycięski projekt budżetu obywatelskiego w 2021 roku. Rada Dzielnicy przeznaczyła środki na opracowanie dokumentacji projektowej ale to dzięki Państwu zaangażowaniu i oddanym głosom w BO miasto mogło przystąpić do realizacji zadania. Ponieważ wykonanie pełnej rewitalizacji terenu zielonego przy ul. Pańskiej nie może być w całości zrealizowane ze środków budżetu obywatelskiego, Rada Dzielnicy zdecydowała o przeznaczeniu z własnego budżetu brakujących środków realizacji projektu.

■ Iwona Praczyńska
Radna Dzielnicy XIII Podgórze

■ fot. Kraków.pl, Szymon Turcza

MIEJSKA STRAŻ POŻARNA W PODGÓRZU 1882-1915

W tym roku mija 150 lat od momentu kiedy to krakowska Rada miejska podjęła uchwałę o utworzeniu Miejskiej Straży Pożarnej w Krakowie. Z tej okazji specjalne obchody urządziła Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie. Mało kto pamięta jednak, że również Podgórze miało swoją zawodową straż pożarną.

31.X.1882 r., Rada gminna podjęła decyzję o zatrudnieniu 4 ludzi "którzyby za poprzedniem odbyciem przy straży pożarnej krakowskiej nauki praktycznego i szybkiego obsługiwaną sikawek i ćwiczeń praktycznych - mogli być podczas pożaru w Podgórzu skutecznie używani do obsługi sikawek miejskich, zaś w zwykłej porze do roboty około czyszczenia miasta" W tej decyzji należy upatrywać początków podgórskiej Miejskiej Straży Pożarnej. Jednocześnie Rada gminna upoważniła komisję pożarną do zakupu wozu rekwizytowego oraz sprzętu gaśniczego. Postanowiono również skontaktować się z proboszczem w Podgórzu oraz radą parafialną w celu uzyskania pozwolenia na używanie dzwonu w kościelnego do alarmowania. Nadzór nad sprzętem i ludźmi planowano powierzyć jednemu z brandmistrzów krakowskiej straży pożarnej.

Ostatecznie jednak pierwszym, który kierował podgórskimi strażakami był Franciszek Andrzej Rehman, właściciel zakładu kominiarskiego i obywatel miasta Podgórza. Na barkach ówczesnego naczelnika straży spoczął obowiązek przekształcenia kilkusobowego korpusu strażackiego w sprawnie działającą miejską straż pożarną. Wraz z ekonomicznym rozwojem miasta, władze Podgórza zwiększały liczebność straży. Warto w tym miejscu przypomnieć, że historię podgórskiej straży związana jest nierozzerwalnie z ul. Zamoyskiego w Podgórzu. To właśnie przy tej ulicy powstała pierwsza w mieście remiza na sprzęt gaśniczy. To przy niej mieszkał pierwszy naczelnik Miejskiej Straży Pożarnej i straży ochotniczej w Podgórzu, to wreszcie tutaj pod numerem 42-gim zlokalizowano podgórską strażnicę pożarną.

W roku 1898 umiera Franciszek Remahn a jego miejsce zajmuje Stanisław Biliński. Zachowane dokumenty pozwalają stwierdzić, że w dniu 15 grudnia 1899 r. w podgórskiej straży pożarnej zatrudnieni byli: naczelnik – Stanisław Biliński, sierżant – Stanisław Łosiowski, nadpompier – Franciszek Więcek, 5 pompierów – A. Galos, J. Sowiński, A. Świątek, Andrzej Tyrała, J. Wujas, 6 pompierów II-giej klasy – Mikołaj Blachut, W. Bomba, K. Nowak, Józef Święch, Antoni Wróbel, J. Żyła i 8 fernali – A. Dzierwa, M. Fibszyk, J. Fiołek, J. Hachaj, J. Kura, J. Łysek, S. Pabian, Fr. Per.

W roku 1900, kolejnym naczelnikiem podgórskiej straży zostaje Jan Illg, od lat związany z usprawnianiem podgórskiego systemu obrony przeciwpożarowej. Jeszcze jako brandmistrz krakowskiej straży pożarnej, założył w Podgórzu telegrafu pożarnego. Następnie przez wiele lat zajmował się jego konserwacją i naprawami. Po odejściu ze straży krakowskiej, na skutek złego stanu zdrowia i zamieszkania na ul. Krzemionki w Podgórzu, Illg złożył prośbę do podgórskiego magistratu o powierzenie mu kierownictwa miejskiej straży pożarnej. Niespełna rok później, bo w maju 1901 r., Rada miejska zatwierdza ułożoną przez nowego naczelnika „Instrukcję dla straży pożarnej król. wol. miasta Podgórza”. Dokument ten określał ostateczny kształt jaki miała przybrać podgórska straż. Miała ona podlegać bezpośrednio naczelnikowi straży, a ten zaś burmistrzowi miasta. Personel straży, składający się z sierżanta, nadpompiera, 8 pompierów I klasy, 6 pomocników – pompierów II klasy, podzielony został na dwa

*Franciszek Andrzej Rehman,
pierwszy naczelnik Miejskiej Straży Pożarnej w Podgórzu.*

Korpus Miejskiej Straży Pożarnej w Podgórzu wraz z nierozpoznanymi cywilami. Pośrodku siedzi (z szablą przy boku) ówczesny naczelnik Jan Illg a po jego prawej stronie stoi jego syn Jan Illg junior.

plutony. Pluton I składać się miał z sierżanta, 4 pompierów I-ej kl. i 3 pompierów II-ej kl. W skład Plutonu II wchodził nadpompier, 4 pompierzy I-ej kl. i 3 pompierzy II-ej kl. Dodatkowo do każdego z plutonów przydzielono po 4 fernali. Każdy z plutonów posiadać miał również po 4 pary koni. Plutony pełnić miały służbę pożarną naprzemiennie, zmieniając się co 24 godziny, zawsze o godz. 6-tej rano. Uchwalona instrukcja określała też w jakim porządku mają wyjeżdżać do akcji gaśniczej poszczególne zaprzęgi strażackie. I tak pierwszy miał jechać wóz rekwizytowy (ze sprzętem gaśniczym), a na nim obok woźnicy miał zasiadać trębacz z czerwoną chorągwią. W nocy chorągiew miała być zastępowana czerwono oszkloną latarnią. Trębacz miał obowiązek dawać trąbką sygnały, w szczególności przed każdym zakrętem i skrzyżowaniem. Nie wolno mu było jednak używać trąbki obok kościoła (podczas trwających nabożeństw), teatru i lokali gdzie odbywały się większe zgromadzenia ludzi. W ogóle przejazd ta-

Samochód fortecznej straży pożarnej w Krakowie na dziedzińcu podgórskiej strażnicy pożarnej. Za kierownicą siedzi strażak Nikiel, który wysłał to zdjęcie w formie pocztówki. Z treści korespondencji wynika, że służył on w straży fortecznej jedynie z racji wojennego poboru wojskowego. Ciekawostką jest fakt umieszczenia kierowcy w samochodzie po stronie prawej, wynikający z obowiązującego w monarchii austro-węgierskiej ruchu lewostronnego.

boru straży, jadącej do pożaru, obok wyżej wymienionych miejsc miał się odbywać w ostateczności. Dopiero za wozem rekwizytowym miała jechać sikawka i beczkowoz z wodą do gaszenia. Na koniec instrukcja zobowiązywała wszystkich strażaków do uczestnictwa, w każdą sobotę popołudniu, w wykładach, ćwiczeniach lub musztrze porządkowej. Zajęcia te mogły być odwołane jedynie w nagłych wypadkach.

W roku 1904 wydawane w Krakowie „Nowości Illustrowane” nr 12 z dnia 17 grudnia zamieściły fotografię ukazującą podgórską straż pożarną podczas ćwiczeń z płachtami ratunkowymi na dziedzińcu podgórskiej strażnicy. Wraz z nią zamieszczono krótką notkę prasową. Myślę, że warto przytoczyć ją w całości: „Podgórze dawno już poszło śladem większych miast galicyjskich i obok ochotniczej straży ogniowej, która jest próbą samoobrony wobec tak strasznego żywiołu, jakim jest ogień, powołało do życia miejską, płatną, a więc zawodową straż pożarną. Nie są to jeszcze zastępy, które mogłyby zaimponować liczbą! Straż miejska ogniowa w Podgórzu jest szczupłą ilościowo, ale zato znakomicie wyćwiczoną i zaopatrzoną we wszystkie przyrządy do gaszenia pożarów, stosownie do najnowszych wymogów i wynalazków. W koszarach miejskiej straży ogniowej w Podgórzu, mieszczących się przy ulicy Mickiewicza, wznosi się wysoka, drewniana spinalnia, na której strażacy dzień w dzień odbywają swe ćwiczenia. W stajniach od niedawna dopiero stoi kilka par koni, częścią będących własnością straży, albo też wziętych od wojskowości - jak to mówią - na wychowanie. W wozowniach strażnicy znajdują się trzy sikawki najnowszego typu, kilka beczkowozów, „czterokołowa drabina mechaniczna, jedna tak zwana „kominiarka” i wóz z aparatami do gaszenia ogni piwnicznych. Oprócz tego zarząd miasta wciąż zaopatruje straż w coraz to nowe przyrządy. Niedawno dopiero miasto zakupiło płachty ratunkowe, z którymi strażacy odbyli zaraz próby z nader pomyślnym wynikiem. Robiono także na strażnicy doświadczenia z aparatem „Minimax”, które dały bardzo dobre rezultaty. Ten rozwój straży podgórskiej jest głównie zasługą pensjonowanego brandmistrza krakowskiej straży miejskiej, p. Jana Illga, który, zamieszkawszy na Podgórzu, wspiera swą radą tę młodą, a tak potrzebną instytutę i opierając się na swym długoletnim doświadczeniu, zwraca uwagę reprezentantów gminy na potrzeby straży.”

W 1913 roku, dnia 7 sierpnia, umiera naczelnik Jan Illg. Nastaje czas wielkich zmian jakie mają nastąpić w podgórskiej straży. Wraz z wybuchem IWS i przejściem Krakowa pod władanie wojskowej komendy Twierdzy Kraków utworzona zostaje forteczna straż pożarna. Jej dowódcą zostaje Feliks Nowotny, komendant Miejskiej Straży pożarnej w Krakowie. Równocześnie w podgórskiej strażnicy pożarnej zostaje zlokalizowany oddział tej straży. Do dnia dzisiejszego nie jest wyjaśniona kwestia zależności pomiędzy miejskimi strażami pożarnymi w Krakowie i Podgórzu, działającymi formalnie w dniu wybuchu wojny, a wspomnianą powyżej strażą forteczną. Analiza dostępnych dokumentów wydaje się potwierdzać włączenie obu straży w struktury straży fortecznej, z pozostawieniem ich struktury organizacyjnej, korpusu i wyposażenia, w tym zabudowań przez nich zajmowanych. Prawdopodobnie korpus obu straży został wzmocniony poprzez mężczyzn z poboru wojskowego związanego z działaniami wojennymi. Jednak brak jakichkolwiek dowodów w znanych mi dokumentach, a jedyny śladem tego mogą być nie do końca jednoznaczne informacje zawarte w korespondencji z tego okresu.

Dnia 12 sierpnia 1915 roku Magistrat Miasta Krakowa wystosował pismo do Komendy Miejskiej straży Pożarnej w Krakowie informujące o organizacji Miejskiej straży Pożarnej w XXII dzielnicy Krakowa. W myśl tego ze stajen dawnej straży podgórskiej przydzielono 6 fernali wraz z sześcioma parami koni, przewożenie zwłok należało do obowiązku strażaków, kuźnia i rymarnia należące dawnej straży podgórskiej nadal pozostają w zarządzie straży, natomiast tokarnia miała przejść pod zarząd zakładu oczyszczania miasta. Tym samym ostateczni straż podgórska została wcielona w szeregi straży krakowskiej.

■ Robert Gawel

UDANE WAKACJE TYLKO Z CENTRUM KULTURY PODGÓRZA!

Zabawa w dziecięcym parku rozrywki i parku trampolin. Warsztaty kulinarne, przyrodnicze, stolarskie i teatralne oraz zajęcia plastyczne i muzyczne. Ponadto, cały pakiet ciekawych wycieczek – m.in. do gospodarstwa agroturystycznego „Zaczarowane wzgórze” w Czaławiu, Interaktywnego Centrum Pszczelarstwa „Apilandia” w Kleczy Dolnej, czy Ojcowskiego Parku Narodowego. A do tego nowość! – Pierwsze Podgórskie Lato Taneczne, czyli profesjonalne, wakacyjne warsztaty taneczno-ruchowe dla młodych-zdolnych. Centrum Kultury Podgórze (ul. Sokolska 13) serdecznie zaprasza uczniów szkół podstawowych (klas I-VI) do skorzystania z letniej oferty. Trwają zapisy. Nie zwlekajcie z decyzją, bo liczba miejsc jest ograniczona!

Wśród tegorocznych wakacyjnych propozycji dla dzieci przygotowanych przez Centrum Kultury Podgórze (ul. Sokolska 13) znalazły się: Wakacyjny Klub Juniora, Letnie Zajęcia Edukacyjne oraz nowość: Pierwsze Podgórskie Lato Taneczne. Pierwszy z cykli będzie nie lada gratką dla pełnych energii i ciekawych świata urwisów lubiących ruch i wycieczki. Drugi, to doskonała oferta dla tych, którzy lubią spędzać czas wolny twórczo i aktywnie – rozwijając pasje i talenty, a także zdobywając nowe umiejętności

oraz wiedzę o otaczającym świecie. Trzecia, nowa wakacyjna propozycja CKP, to coś wyjątkowego dla miłośników tańca, którzy nie chcą się z nim rozstawać na okres wakacji i również latem chętnie poznają nowe kroki, techniki i style taneczne, ćwicząc pod okiem profesjonalisty i świetnie się przy tym bawiąc w gronie rówieśników. Terminy zajęć w ramach każdego z letnich cykli zajęciowych zostały ustalone tak, aby chętni mogli łączyć ze sobą wybrane aktywności.

RUSZAMY W DROGĘ!

Uczestnicy Wakacyjnego Klubu Juniora w Centrum Kultury Podgórze będą mogli m.in.: odwiedzić remizę strażacką, wybrać się z wizytą do gospodarstwa agroturystycznego „Zaczarowane wzgórze” w Czaławiu, Interaktywnego Centrum Pszczelarstwa „Apilandia” w Kleczy Dolnej oraz krakowskiego planetarium i Ogrodu Doświadczeń im. Stanisława Lema w Krakowie, gdzie odbędzie się m.in. pokaz filmu 3D „Zaczarowany globus”. W planie jest również wycieczka z przewodnikiem do Ojcowskiego Parku Narodowego – spacer, zwiedzanie Jaskini Ciemnej i Zamku w Pieskowej Skale oraz ognisko. Będzie również okazja, by rzucić się w wir zabawy w dziecięcym parku rozrywki GoKidz oraz ciekawie i aktywnie spędzić czas uczestnicząc w kreatywnych zabawach ruchowych w parku im. Wojciecha Bednarskiego.

Aktywności w ramach Wakacyjnego Klubu Juniora będą organizowane od 3 do 21 lipca br. – poniedziałki, środy i piątki, w godz. 10.00–14.00 (w dni wycieczek dłużej). Wysokość opłaty za każdy dzień wynosi 40 zł (dla posiadaczy Krakowskiej Karty Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem zniżka 50%).

Organizacja Wakacyjnego Klubu Juniora została dofinansowana ze środków Rady Dzielnicy XIII Podgórze.

fot. Monika Borkowska CKP

fot. Monika Borkowska CKP

fot. Piotr Malec CKP

fot. Piotr Malec CKP

ROZBUDZAMY CIEKAWOŚĆ

W programie Letnich Zajęć Edukacyjnych przygotowanym przez Centrum Kultury Podgórze znalazły się m.in.: warsztaty kulinarne, przyrodnicze (pod hasłem „Sowa mądra głowa”), stolarskie oraz teatralne i plastyczne (Wakacyjna Akademia Plastyczna). W czasie warsztatów rękodzieła artystycznego uczestnicy własnoręcznie wykonują mozaikowe podkładki oraz mydelka, a w ramach zajęć muzycznych „Wakacyjne rytmy z 4 stron świata” poznają melodie charakterystyczne dla Tunezji, Włoch i Turcji. Nie zabraknie też letniej zabawy tanecznej z animatorem.

Formuła cyklu oparta jest na blokach zajęciowych – danego dnia dzieci będą uczestniczyły w kilku różnych warsztatach, nie będzie więc mowy o nudzie i monotonii. Opłata za udział w całym, jednodniowym bloku zajęciowym wynosi 40 zł (dla posiadaczy Krakowskiej Karty Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem zniżka 50%). Letnie Zajęcia Edukacyjne będą organizowane od 4 do 20 lipca br., we wtorki i czwartki (w godz. 10.00-14.00), czyli naprzemiennie z aktywnościami w ramach Wakacyjnego Klubu Juniora (odbywającymi się w lipcowe poniedziałki, środy i piątki). Można więc zapisać dziecko na obydwa cykle, wypełniając w ten sposób jego cały wakacyjny tydzień ciekawymi aktywnościami i zostawiając je pod profesjonalną opieką.

ROZWIJAMY TANECZNĄ PASJĘ

Pierwsze Podgórskie Lato Taneczne jest adresowane do dzieci w wieku 8-10 lat, które mają już doświadczenie w tej dziedzinie. W ramach tego tygodniowego cyklu, na poniedziałek, środę i piątek dla uczestników przygotowano blok stacjonarnych warsztatów taneczno-ruchowych (taniec klasyczny, taniec, współczesny,

gimnastyka oraz improwizacja i zabawy taneczno-ruchowe), które poprowadzi Aneta Sikora – nauczycielka tańca, pedagog, choreografka, animatorka kultury i tancerka. We wtorek przyjdzie czas na ćwiczenia i świetną zabawę w parku trampolin GOjump, a we czwartek, dla odmiany, uczestnicy zajęć wpadną z wizytą do krakowskiego ZOO – przemierzając alejki tanecznym krokiem. Podczas ostatnich, piątkowych warsztatów planowane jest natomiast wspólne nagrywanie tanecznego klipu.

Opłata za każdy dzień udziału w Pierwszym Podgórskim Lecie Tanecznym wynosi 140 zł (dla posiadaczy Krakowskiej Karty Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem zniżka 50%). Aktywności w ramach tego cyklu będą organizowane od 3 do 7 lipca br. (w godz. 10.00-14.00).

INFORMACJE I ZAPISY

Szczegółowy program każdego z wakacyjnych cykli zajęciowych, organizowanych w siedzibie głównej Centrum Kultury Podgórze, można znaleźć na stronie sokolska.ckpodgorza.pl (zakładka „Zajęcia”/zajęcia wakacyjne). Zgłoszenia są przyjmowane osobiście w Punkcie Informacyjnym CKP (ul. Sokolska 13, parter) lub telefonicznie (pod numerem: 12 656 36 70 wew. 30) – w drugim przypadku, przed rozpoczęciem letnich zajęć, rodzic/opiekun zapisanego dziecka musi dostarczyć do Punktu Informacyjnego CKP oryginał wypełnionej karty uczestnictwa.

■ Joanna Pieczonka

■ fot. Centrum Kultury Podgórze

KŁADKAMI PRZEZ WISŁĘ!

Od czerwca rowerzyści mogą korzystać z przeprawy przez Wisłę między Zabłociem, a Grzegórkami i Kazimierzem. W planach jest też kolejna kładka, łącząca tym razem Ludwinów oraz Kazimierz. Dzieje się!

PROJEKT PO SĄSIEDZKU, CZYLI INWESTYCJA MIASTA ORAZ POLSKICH KOLEI PAŃSTWOWYCH

17 kwietnia 2020 roku Gmina Kraków zawarła umowę z PKP Polskie Linie Kolejowe S.A w sprawie dofinansowania realizacji inwestycji kolejowej w zakresie dotyczącym infrastruktury dla pieszych i rowerzystów w ramach zadania pn. „Prace na linii kolejowej E30 na odcinku Kraków Główny Towarowy – Rudzice wraz z dobudową torów linii aglomeracyjnej, Odcinek 3 – obiekty mostowe nad rzeką Wisłą od km 1.750 do km 2.010 LK91”.

Przypomnijmy: szansa na budowę kładki dla pieszych i rowerzystów przez Wisłę na wysokości ulic Podgórskiej i Zabłocie pojawiła się w ramach realizowanej przez PKP PLK SA modernizacji linii kolejowej E30 na odcinku Kraków Główny Towarowy – Rudzice, przewidującej budowę kilku przepraw mostowych na potrzeby ruchu kolejowego. Mając na uwadze szanse dla rozwoju

infrastruktury rowerowej, a szczególnie możliwości powiązania przeprawą dróg dla rowerów wybudowanych w ramach programu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ciągu ulic Cwiklińskiej, Teligi i Wielickiej ze ścisłym centrum, Miasto zdecydowało się na podjęcie rozmów o współpracy, zabezpieczając środki na ten cel w dokumentach finansowych. Aby nowa przeprawa mogła zostać wybudowana, konieczne było usunięcie kolizji z napowietrzną linią wysokiego napięcia w rejonie ul. Halickiej. Ten zakres prac, zleconych przez Zarząd Inwestycji Miejskich został wykonany w zeszłym roku. Stary słup został zlikwidowany, a cała sieć poprowadzona jest pod ziemią.

Nowa kładka powstała w ramach inwestycji PKP PLK SA mającej na celu modernizację linii kolejowej E30 na odcinku Kraków Główny Towarowy – Rudzice. Ma ułatwić poruszanie się pieszych pomiędzy prawym i lewym brzegiem Wisły, a rowerzystom umożliwić dogodny dojazd do centrum od strony mocno rozwijającego się Zabłocia i stworzyć alternatywę dla obiektów takich jak most Powstańców Śląskich.

KŁADKA LUDWINÓW - KAZIMIERZ

W tym roku wyłoniony zostanie realizator dla kolejnego projektu, o którym w kwietniu zrobiło się głośno za sprawą przetargu na jego budowę. Projekt jest ambitny i zapowiada powstanie kolejnego charakterystycznego punktu na spacerowej mapie Miasta.

Kładka Kazimierz – Ludwinów będzie długa na ok. 130 m, szeroka na prawie 14 m, a w najwyższym punkcie wysoka na blisko 16 m. Ma połączyć Bulwar Inflancki pomiędzy ulicami Skawińską a Wietora po stronie Kazimierza z Bulwarem Wołyńskim w pobliżu ulicy Ludwinowskiej. Zarząd Inwestycji Miejskich miał oficjalnie w budżecie 95 mln zł na realizację tego zamierzenia, przy czym już w kwietniu, po ogłoszeniu otwarcia przetargów okazało się, że wszystkie złożone oferty przekraczały tę kwotę o co najmniej kilkanaście milionów. Warto nadmienić, że zadanie otrzymało 65 mln zł dofinansowania z rządowego programu Polski Ład. Kładką po raz pierwszy mieszkańcy mają mieć możliwość przejścia wisły w trzecim kwartale roku 2025, na ten moment muszą więc wystarczyć tworzone na potrzeby przetargu i wstępnych analiz wizualizacje.

■ Szymon Turcza

■ fot. Kraków.pl

MYŚL GLOBALNIE DZIAŁAJ LOKALNIE, CZYLI SPRZĄTANIE ŚWIATA!

Ekologia, dbałość o środowisko, odpowiedzialność za swoje czyny to wszystko elementy postawy, którą chcemy uczyć dzieci od najmłodszych lat. Szkoła nr 137 w Krakowie robi to w ramach specjalnej akcji Sprzątania Świata!

ŚWIATOWY TREND

24 kwietnia to obchodzony na całym świecie Światowy Dzień Ziemi. Obok Światowego Dnia Bez Samochodu czy chociażby Światowego Dnia Recyklingu to okazja do tego, by przypomnieć sobie wagę dbania o naszą Planetę. Sprawa jest poważna, bo zarówno kwietniowy Dzień Ziemi jak i na przykład Światowy Dzień Roweru uchwalone zostały rezolucją Organizacji Narodów Zjednoczonych. Wszyscy chcemy, aby społeczeństwo troszczyło się o Ziemię, a takie dni mają być do tego specjalną okazją. Na całym świecie są one okazją do warsztatów, spotkań, pikników czy też akcji proekologicznych. Nie inaczej było w Dzielnicy Trzynastej.

LOKALNE DZIAŁANIA

Sprawy w swoje ręce wzięły władze Szkoły Podstawowej numer 137 znajdującej się na ulicy Wroblela. 24 kwietnia na ulice osiedla Przewóz wyruszyły dzieci z klas 3-8. Dzieci nie tylko nie pozostawiały po pochodzie żadnych własnych śmieci, ale też w trakcie przemarszu zbierały wszystko, co lekkomyślni mieszkańcy i przejeżdżający ludzie pozostawili na terenie osiedla Przewóz. Sprzątacze szli wzdłuż ulicy, ale niejednokrotnie zbiegli ze ścieżki na tereny zielone, których śmieci w naszej okolicy ludzie nie oszczędzili. W grupie, wspólnie z uczniami, znalazł się także Radny Dzielnicy XIII Andrzej Radwan. Nasz Radny posiada doświadczenie w podobnych akcjach z poprzednich lat, współpra-

ca okazała się więc bardzo owocna! Efekt - kilkanaście worków wypełnionych najróżniejszymi znaleźskami, które od dawna powinny znaleźć się w zbiorniku na odpady. Całą akcję zakończyło specjalne podsumowanie, w trakcie którego organizatorzy wspólnie z Radnym Radwanem upewnili się, że wszyscy biorący udział w wydarzeniu uczniowie zdają sobie sprawę z tego, że postawa proekologiczna jest ważna i poza zabawą stanowi obywatelski obowiązek. Spotkanie zakończyło się poczęstunkiem z ciasteczkami i ciepłą herbatą. Po uczcie organizatorzy oczywiście dokładnie posprząтали!

■ Szymon Turcza

■ fot. Andrzej Radwan

JÓZEF II – ZAŁOŻYCIEL PODGÓRZA

W przyszłym roku będziemy obchodzić 240 rocznicę podniesienia Podgórze do rangi Wolnego Miasta Królewskiego, co nastąpiło 26 lutego 1784 r. Miasto istniało już wtedy trzy lata, ale dopiero patent z 1784 r. otworzył przed nim pełnię możliwości. Rok później wydano w kancelarii cesarskiej dokument potwierdzający przywileje, który zachował się do dziś.

Oprócz fantazyjnych zdobień jest tam też podpis cesarza Józefa II, który był głównym inicjatorem założenia miasta. I to do tego stopnia, że w niektórych źródłach pojawiają się wiadomości, iż pierwotnie miało się nazywać od jego imienia Josefstadtem czyli Miastem Józefa.

Jednak – co charakterystyczne - zarówno historycy jak i publicyści, którzy zajmują się dziejami Podgórze starają się nie eksponować tej postaci. Przede wszystkim dlatego, iż nie ma chyba w historii Austrii bardziej niejednoznacznej postaci niż cesarz Józef II. Z jednej strony był to jeden z największych reformato-

rów w skali całego kontynentu. Lecz z drugiej, jako zwolennik państwa policyjnego, wprowadzał te reformy metodami tak bezwzględny, że wszędzie wybuchały bunt.

Konserwatystów wzburzył tym, że zabierał im: ziemię, tradycję a także i wiarę, gdyż kasował setkami klasztorów oraz burzył niektóre świątynie, by na ich miejscu postawić szkoły. Nie znaczyło to jednak by miał lżejszą rękę dla liberałów, bo uważał wiarę za fundament swojego państwa, tyle tylko, iż zakładał, że kościołem powinien rządzić on sam i jego urzędnicy, a nie papież. Poza tym choć w większości swoich poczynań był liberałem to nienawidził wszelkich ruchów narodowościowych a także tych grup, które samodzielnie dążyły do wyzwolenia społecznego.

Dlatego jego dekrety powodowały chaos, bo np. gdy zachęcił jego reformami chłopów rzucić się na dwory, by wygnać z nich swoich panów stosownie prawa, to posyłał na nich wojsko, a złapanych chłopów przywódców karał publicznie ćwiartować.

Także jego chęć ujednolicenia wszystkich ludów, nad którymi panował nie mogła się udać. Szczególnie, że jego władztwo ciągnęło się wówczas od Niderlandów po Bałkany. Zaprowadzenie na tym terenie jednolitego języka, takiej samej administracji oraz systemu podatkowego, było zadaniem tyle ambitnym co z góry skazanym na niepowodzenie. Szczególnie, że dość szybko okazy-

Uniwersal z 26 II 1784

Potwierdzenie przywileju z 1785

wało się, że za jego oświeconymi reformami, przychodzą zwiększone obciążenia fiskalne, ściągane bezlitośnie przez nowy aparat władzy.

Jednym z krajów poddanych eksperymentom Józefa II była też Galicja, czyli południowa część Polski, która w wyniku I rozbioru znalazła się w 1772 r. pod panowaniem Austrii. Już rok później władca ten przyjechał do Krakowa i zamieszkał na Kazimierzu, który dzięki pewnym niejasnościom w traktacie, znalazł się w obrębie Austrii. Dokument wyznaczył bowiem granicę w nurcie Wisły, a Kazimierz był jeszcze wówczas wyspą, więc Austriacy zagarnęli go prawem kaduka.

Już w 1776 r., w wyniku ustaleń międzynarodowych, Austria musiała się zrzec Kazimierza, co jednak nie zniechęciło Józefa II do dalszych starań o przejęcie kontroli nad nurtem Wisły. Stąd już w 1779 roku powstał tzw. Plan Hoeferna, na którym ukazano dwie ewentualne lokalizacje, położonego na prawym brzegu rzeki, nowego miasta które miało stanowić konkurencję dla Krakowa.

Pierwsza z tych lokalizacji sadowiła nowe miasto pomiędzy Wisłą a Skalkami Twardowskiego czyli tam, gdzie dziś znajduje się os. Podwawelskie. Założenie to wydawało się bardziej logiczne. Był to bowiem wielki płaski teren, idealnie nadający się do rozplanowania placów i ulic. Jednak po drugiej stronie Wisły wznosiła się na wysokiej skale cytadela na Wawelu, z której bez trudu można by ostrzelać z armat cały obszar planowanego miasta. Nie była to, więc zbyt bezpieczna lokalizacja.

Dlatego Józef II podczas kolejnej podróży inspekcyjnej, którą odbył w 1780 r., wybrał miejsce pomiędzy Wzgórzem Lasoty a Wisłą, czyli tam gdzie dziś znajduje się centrum Starego Podgórze. Miejsce to było dużo węższe, ale panowała nad nim wysoka wapienna skała, na której usadowiono fort (jego ślady w postaci zachowanych szanów jeszcze dziś możemy odnaleźć w Parku Bednarskiego). Poza tym pod ową skałą przebiegały ważne szlaki handlowe, co mogło zapewnić przyszłemu miastu spore zyski oraz rozwój gospodarczy.

Nowe miasto było dobrze urządzone, a poza tym liberalne i oświecone. A, że władca obsypał jego mieszkańców licznymi przywilejami, takimi np. jak ulgi podatkowe czy zwolnienie od służby wojskowej, to chętnie zjeżdżali się tu osadnicy. Stąd już w 1787 r. było na Podgórzu 108 domów!

Nawet niektórzy mieszkańcy Krakowa, szczególnie Ci, którzy posiadali duże firmy, przyjęli obywatelstwo nowego miasta, by płacić niższe podatki.

Józef II zmarł na gruźlicę w 1790 r. Nie widział więc już jak za czasów Napoleona jego nowe miasto zostaje włączone do Krakowa, by po Kongresie Wiedeńskim znów znaleźć się w obrębie Austrii.

Dziś w Krakowie nie ma zbyt wielu pamiątek związanych z cesarzem Józefem II. Właściwie nawiązują do jego imienia tylko dwie ulice. Pierwsza z nich to ul. Józefa na Kazimierzu, nazwana tak za czasów austriackich, ponieważ biegnie obok kamienicy, w której Józef zatrzymał w 1773 r. Druga zaś to ul. Józefińska na Podgórzu.

Także wezwanie głównej świątyni Podgórze czyli kościoła św. Józefa przy Rynku Podgórskim, jest tyleż wyrazem hołdu dla męża Maryi co i dla samego cesarza. W swojej pierwotnej formie nie dotrwał on do naszych czasów. Pozostała po nim jedynie stojąca za kościołem dzwonnica, która reprezentuje styl nazywany „józefińskim”. Terminem tym określane proste budowle w stylu klasycyzmu z elementami baroku, które w tym czasie wznoszono w całej habsburskiej monarchii. Zgodnie z upodobaniami Józefa II styl ten był dokładnie skodyfikowany przez odpowiednie urzędnicze rozporządzenia. Świątynie musiały być jednonawowe,

z pozbawionymi ozdób wnętrzami, a także z zaokrąglonym prezbiterium i wieżą prze wejściem. Sporo budowli do dziś stoi na Podhalu lub w okolicach Bielska – Białej.

Stary kościół św. Józefa zburzono i na pocz. XX w. w jego miejsce powstała nowa, bardziej okazała neogotycka świątynia. Zniknęła też inna budowla związana z czasami Józefa II. Była to tzw. Oekonomische Gebaude – coś w rodzaju pierwotnego ratusza, w którym na początku istnienia miasta mieściły się wszelkie urzędy i kaplica, która miała służyć wszystkim wyznaniom. W późniejszych czasach były tu koszary, w których w 1918 r. por. Antoni Stawarz rozpoczął akcję, która przyniosła wyzwolenie Krakowa w dniu 30 października 1918 r.

Tą budowlę, uszkodzoną w czasach okupacji, usunęli komuniści, by nie przypominała o odzyskaniu przez Polskę Niepodległości w 1918 r. Obecnie w tym miejscu jest Plac Niepodległości oraz budynek Klubu Sportowego „Korona”, którego nazwa nawiązuje do dawnej „królewkości” Wolnego Miasta Podgórze.

Zachowały się za to niektóre domy z pierwszej fazy budowy miasta. Do nieprzebudowanych należą np. dwukondygnacyjne domy ze stromymi dachami przy Rynku Podgórskim, takie jak: dom „pod Białym Orłem” (Rynek Podgórski 14), dom „pod Czarnym Orłem” (Rynek Podgórski 13), a także gmach obecnego Muzeum Podgórze przy ul. Limanowskiego 51. Zaś do przebudowanych należy np. dom przy Placu Podgórskim 11, który był niegdyś bliźniaczą budowlą w stosunku do gmachu obecnego Muzeum Podgórze.

■ Maciej Mieźian

■ fot. Maciej Mieźian

Dzwonnica

Domy pod Białym i Czarnym Orłem

LATO 2023

Z KLUBEM RYBITWY

dla uczniów szkół podstawowych (dzieci 7-12 lat)

Letnie Zajęcia Edukacyjne

wtorki, czwartki godz. 8.30-15.30

W programie:

gry i zabawy, warsztaty plastyczne, warsztaty rękodzieła artystycznego,
warsztaty sportowe, spotkanie ze Strażą Miejską, Policją oraz Strażą Pożarną

Wakacyjny Klub Juniora

poniedziałki, środy, piątki godz. 8.00-16.00

W programie:

Gospodarstwo Agroturystyczno-Edukacyjne „Zwierzyniec Kopytkowo”,
Muzeum Kultury Ludowej – Skansen w Sidzinie, Kopiec Kraka,
Żywiecki Park Etnograficzny w Ślemieniu, Zamek w Wiśniczu, Kopiec Kościuszki

Koszt:

280 zł/I tydzień (7-11 sierpnia)

230 zł/II tydzień (14-18 sierpnia)

Dla posiadaczy Krakowskiej Karty Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem – zniżka 50%

Projekt dofinansowany ze środków Dzielnicy XIII Podgórze

7-18 SIERPNIA

Centrum Kultury Podgórze – Klub Rybitwy

ul. Rybitwy 61

tel. 12 653 11 31, 519 309 347

rybitwy@ckpodgorza.pl | rybitwy.ckpodgorza.pl

CENTRUM KULTURY PODGÓRZA • INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA